

Sygn. akt II CZ 73/12

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lipca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jan Górowski (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk (sprawozdawca)

SSA Andrzej Niedużak

w sprawie z powództwa A. Holdings Limited z siedzibą w Nikozji - Cypr
przeciwko K. Spółce Akcyjnej
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 26 lipca 2012 r.,
zażalenia strony pozwanej
na postanowienie Sądu Apelacyjnego
z dnia 23 stycznia 2012 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w P., postanowieniem z 29 sierpnia 2011 r., odrzucił pozew. Orzeczenie to zostało zaskarżone przez powódkę zażaleniem, w odpowiedzi na które pozwana wniosła o jego oddalenie oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pismem z 4 października 2011 r., powódka cofnęła zażalenie. Sąd Apelacyjny, postanowieniem z 5 grudnia 2011 r., umorzył postępowanie zażaleniowe.

Pismem z 21 grudnia 2011 r., pozwana wniosła o uzupełnienie postanowienia z 5 grudnia 2011 r. w przedmiocie kosztów postępowania zażaleniowego. Postanowieniem z 23 stycznia 2012 r., Sąd Apelacyjny oddalił ten wniosek. W uzasadnieniu tego orzeczenia stwierdzono, że zgodnie z art. 391 § 2 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. w razie cofnięcia zażalenia sąd drugiej instancji umarza postępowanie zażaleniowe i orzeka o kosztach jak przy cofnięciu pozwu. Zgodnie ze stosowanym odpowiednio do cofnięcia zażalenia art. 203 § 3 k.p.c., pozwany po zawiadomieniu go o cofnięciu zażalenia, może w terminie dwutygodniowym złożyć sądowi wniosek o przyznanie kosztów, czego pozwana w niniejszej sprawie nie uczyniła. Wniosek o przyznanie kosztów postępowania zażaleniowego zawarty w odpowiedzi na zażalenie dotyczy innej sytuacji procesowej i nie mógł być skuteczny po cofnięciu przez powódkę zażalenia.

W zażaleniu na postanowienie Sądu Apelacyjnego z 23 stycznia 2012 r. pozwana, podnosząc zarzut naruszenia art. 98 § 1 w zw. z art. 391 § 2, art. 397 § 2 i art. 203 § 3 k.p.c. oraz art. 98 § 1 w zw. z art. 203 § 3 i art. 391 § 1 k.p.c., wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Według art. 98 § 1 k.p.c., strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty procesu. Z kolei w myśl art. 108 § 1 k.p.c., sąd obowiązany jest rozstrzygnąć o kosztach postępowania w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Wskutek cofnięcia zażalenia przez powódkę Sąd Apelacyjny postanowieniem umorzył postępowanie. Powód cofający

zażalenie jest niewątpliwie stroną przegrywającą sprawę w postępowaniu zażaleniowym, natomiast postanowienie o umorzeniu postępowania zażaleniowego w przedmiocie odrzucenia pozwu jest orzeczeniem kończącym sprawę w instancji. Oznacza to, że w postanowieniu o umorzeniu postępowania zażaleniowego należało orzec o kosztach tego postępowania. Brak takiego rozstrzygnięcia jest wadą procesową orzeczenia podlegającą uzupełnieniu w trybie art. 351 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. Sąd może bowiem wniosek o zwrot kosztów uwzględnić albo oddalić; nie może jednak odmówić w orzeczeniu kończącym postępowanie rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 1967 r., II CZ 144/66, OSNC 1967, nr 7-8, poz. 144).

Orzekając o kosztach postępowania, sąd bierze pod uwagę wniosek strony procesu o zwrot kosztów postępowania. W myśl art. 109 § 1 zd. 1 k.p.c., roszczenie o zwrot kosztów wygasa, jeżeli strona reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika najpóźniej przed zamknięciem rozprawy bezpośrednio poprzedzającej wydanie orzeczenia nie złoży sądowi spisu kosztów albo nie zgłosi wniosku o przyznanie kosztów według norm przepisanych. Przepis ten wskazuje na termin, w jakim możliwe jest składanie wniosku o zwrot kosztów, przy czym nie wymaga, aby wniosek taki został złożony już w pierwszym piśmie procesowym. Przeciwnie, strona reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika może zażądać zwrotu kosztów aż do zamknięcia rozprawy bezpośrednio poprzedzającej wydanie orzeczenia. Cofnięcie pozwu jest jednostronną czynnością procesową powoda, której następstwem jest umorzenie postępowania. Pozwany nie mając wpływu na jej dokonanie, wielokroć nią zaskoczony, mógłby nie zdążyć skorzystać z instytucji przewidzianej przez art. 109 § 1 zd. 1 k.p.c. Zapobiega temu art. 203 § 3 k.p.c., według którego pozwany po zawiadomieniu go o cofnięciu pozwu, może w terminie dwutygodniowym złożyć sądowi wniosek o przyznanie kosztów. Artykuł 203 § 3 k.p.c. harmonizuje i dopełnia art. 109 § 1 k.p.c., gwarantując pozwanemu dostateczny czas na złożenie wniosku o zwrot kosztów, jeżeli ten nie uczynił tego w trybie art. 109 § 1 zd. 1 k.p.c., a więc w szczególności w odpowiedzi na pozew. Złożenie na podstawie art. 109 § 1 k.p.c. wniosku o zwrot kosztów postępowania jest skuteczne zatem także wtedy, gdy postępowanie to kończy się jego umorzeniem wskutek cofnięcia pozwu. Nie jest w takiej sytuacji wymagany

dodatkowy wniosek pozwanego o zwrot kosztów na podstawie art. 203 § 3 k.p.c. Wskazany przepis ma zastosowanie właśnie w sytuacji, gdy pozwany nie złożył uprzednio wniosku w trybie art. 109 § 1 k.p.c. Uwagi te, z uwagi na regulacje zawarte w art. 391 § 2 oraz art. 397 § 2 k.p.c., mają odpowiednie zastosowanie w postępowaniu apelacyjnym i zażaleniowym, w tym zatem w niniejszej sprawie, gdy doszło do cofnięcia zażalenia. W postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2010 r., IV CZ 7/10 (niepubl.) jednoznacznie stwierdzono, że „w wypadku cofnięcia apelacji poza rozprawą postanowienie o umorzeniu postępowania apelacyjnego, które jako postanowienie kończące postępowanie w sprawie powinno zawierać orzeczenie o kosztach (art. 108 § 1 k.p.c.), nie może zostać wydane przed upływem dwutygodniowego terminu do złożenia przez pozwanego wniosku o przyznanie kosztów, liczonego od momentu, w którym pozwany dowiedział się o cofnięciu apelacji, chyba że wniosek zostanie złożony wcześniej. Wskazany termin należy uznać za wiążący także wówczas, gdy cofnięcie apelacji zostało dokonane na rozprawie, a pozwany nie miał możliwości zgłoszenia odpowiedniego wniosku”.

Ponieważ wydane przez Sąd Apelacyjny postanowienie o umorzeniu postępowania zażaleniowego było orzeczeniem kończącym sprawę w rozumieniu art. 108 § 1 k.p.c., to Sąd obowiązany był orzec w przedmiocie kosztów tego postępowania. Orzekając o kosztach, sąd bierze pod uwagę wniosek złożony w trakcie postępowania zażaleniowego na podstawie art. 109 § 1 k.p.c. Bezprzedmiotowe było w takich okolicznościach oczekiwanie kolejnego wniosku pozwanej o zwrot kosztów w trybie art. 203 § 3 w zw. z art. 391 § 2 i art. 397 § 2 k.p.c. Odmowa takiego rozstrzygnięcia z powołaniem się na konieczność złożenia dodatkowego wniosku o zwrot kosztów naruszała więc powołane wyżej przepisy, a także art. 98 § 1, 108 § 1 k.p.c. oraz 109 § 1 k.p.c.

Z tych względów rozstrzygnięto jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zd. 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz art. 108 § 2 w zw. z art. 391, art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.